

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettua lakia ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annettua lakia siten, että asevelvollisuutta suorittaessaan vammautuneella ja asevelvollisuutta suorittaessaan kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus uuteen lisäkorvaukseen. Varusmiehellä olisi oikeus saada lisäkorvauksena sotilastapaturmana tai palvelussairautena korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvästä haitasta kertakorvaus, jonka suuruus olisi enimmillään 210 000 euroa. Varusmiespalveluksessa sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen lähiomaisilla olisi oikeus henkivakuutusluontoiseen kertakorvaukseen, jonka suuruus edunjäätäjän puolisolle olisi 200 000 euroa ja edunjäätäjän lapselle 40 000 euroa. Jos kuolleeella varusmiehellä ei olisi puolisoa tai lasta, hänen vanhemmillaan olisi oikeus saada kertakorvauksena 20 000 euroa.

Asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain edunsaajia koskevat säännökset saatettaisiin ajan tasalle.

Säännökset koskisivat myös vapaaehtoista varusmiespalvelusta suorittavaa naista sekä siviilipalvelusta suorittavaa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja niitä sovellettaisiin vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain tultua voimaan.

SISÄLLYS

Esityksen pääasiallinen sisältö.....	1
Sisällys.....	2
Yleisperustelut.....	3
1 Nykytila ja sen arviointi.....	3
1.1 Yleistä.....	3
1.2 Asevelvollisen korvausturva pysyvän vamman johdosta.....	3
1.3 Asevelvollisen lähiomaisten turva kuolemantapauksen johdosta.....	4
Perhe-eläke ja hautausapu.....	4
Ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki.....	4
1.4 Kriisinhallintaan osallistuvan henkilön ja hänen lähiomaistensa turva pysyvän vammautumisen ja kuoleman johdosta.....	5
Lainsäädäntö.....	5
Lisäkorvaus pysyvästä haitasta.....	5
Kuolemantapauksen johdosta maksettava lisäkorvaus.....	5
Lisäkorvausten tausta.....	6
1.5 Asevelvollisille ja heidän lähiomaisilleen maksettavien lisäkorvausten tarpeen arviointi	6
2 Ehdotetut muutokset.....	7
2.1 Asevelvollisen lisäkorvaus pysyvän vamman johdosta.....	7
2.2 Asevelvollisen lähiomaisten lisäkorvaus kuolemantapauksen johdosta.....	8
2.3 Asevelvollisen kuoltua maksettava ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki..	8
3 Esityksen vaikutukset.....	9
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	9
3.2 Vaikutukset etuudensaajan asemaan.....	9
4 Asian valmistelu.....	9
4.1 Valmisteluvaiheet.....	9
4.2 Lausunnot.....	10
4.3 Riippuvuus muista esityksistä.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 Lakiehdotusten perustelut.....	11
1.1 Laki sotilastapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta.....	11
1.2 Laki asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta.....	12
2 Voimaantulo.....	14
Lakiehdotukset.....	15
1. Laki sotilastapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta annetun lain muuttamisesta	15
.....	15
2. Laki asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain	16
muuttamisesta.....	16
Liite.....	19
Rinnakkaisteksti.....	19
2. Laki asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain	19
muuttamisesta.....	19

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

1.1 Yleistä

Sotilastapaturmalainsäädäntö uudistettiin vuoden 2017 alusta voimaan tulleilla laeilla. Sotilastapaturman ja palvelussairausten korvaamisesta annettua lakia (1521/2016, jäljempänä *sotilastapaturmalaki*) sovelletaan henkilöön, joka suorittaa asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaista asevelvollisuutta, suorittaa siviilipalveluslain (1446/2007) mukaista siviilipalvelusta, suorittaa naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista asepalvelusta, on puolustusvoimien järjestämässä sotilasvirkaan johtavassa koulutuksessa eikä ole sotilasvirassa, on rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 25 §:ssä tarkoitetussa rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa tai osallistuu vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 35 §:ssä mainittuihin toimintoihin. Asevelvollisuuslain mukaan asevelvollisuuden suorittamiseen kuuluu varusmiespalvelus, kertausharjoitus, ylimääräinen palvelus ja liikekannallepanon aikainen palvelus sekä osallistuminen kutsuntaan ja palveluskelpoisuuden tarkastukseen.

Sotilastapaturmalain nojalla korvattavia vahinkotapahtumia ovat sotilastapaturma ja palvelussairaus. Tapaturman edellytetään sattuvan palvelusta suoritettaessa tai sen edellyttämällä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla tai asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain mukaan palvelusajaksi laskettavalla vapaa-ajalla, isyysvapaalla tai lomalla taikka sotilasoppilaitoksen tai Raja- ja merivartiokoulun valintakokeessa taikka niiden edellyttämällä tai niihin välittömästi liittyvillä matkoilla.

Tapaturmaisten vammojen lisäksi korvataan palvelussairautena kaikki vammat tai sairaudet, jotka ovat todennäköisesti palveluksen aiheuttamia. Korvaamisen edellytyksenä on todennäköinen syy-yhteys palveluksen ja vamman tai sairauden välillä. Korvaukset määräytyvät pääsääntöisesti työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) säännösten mukaisesti.

1.2 Asevelvollisen korvausturva pysyvän vamman johdosta

Asevelvolliselle maksetaan pysyvän vammautumisen perusteella työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista haittarahaa. Haittarahan myöntäminen edellyttää, että vahingoittuneelle aiheutuu korvattavasta vammasta tai sairaudesta yleistä pysyvää haittaa. Yleisellä haitalla tarkoitetaan vamman tai sairauden aiheuttamaa toimintakyvyn alentumista eli toiminnanvajausta. Haitat on luokiteltu 20 haittaluokkaan toiminnanvajavuuden perusteella. Haittaluokitus on vahvistettu valtioneuvoston asetuksella (768/2015).

Haittaluokissa 1—5 haittaraha maksetaan kertakorvauksena ja haittaluokissa 6—20 maksetaan pysyvä kuukausittain korvaus. Haittarahan suuruus on haittaluokan osoittama prosentuaalinen osuus perusmäärästä, joka on vuoden 2018 tasolla 12 630 euroa. Esimerkiksi haittaluokka yhden mukainen kertakaikkinen korvaus on 5 357,36 euroa ja haittaluokka viiden mukainen kertakaikkinen korvaus 25 389,22 euroa, jos vahingoittunut on 20-vuotias. Haittaluokka 10:n mukainen jatkuva korvaus on noin 106 euroa kuukaudessa ilman indeksikorotusta ja haittaluokka 18 mukainen jatkuva korvaus noin 484 euroa kuukaudessa ilman indeksikorotusta. Summat ovat vuoden 2018 tasolla.

Pysyvän haitan korvauksen lisäksi vahingoittuneella on erikseen oikeus ansionmenetykskorvaukseen työkyvyttömyyden perusteella.

1.3 Asevelvollisen lähiomaisten turva kuolemantapauksen johdosta

Perhe-eläke ja hautausapu

Asevelvollisen palveluksesta aiheutuvan kuoleman perusteella maksetaan puolisolle ja lapsille perhe-eläkettä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Lisäksi maksetaan hautausapu, jonka suuruus on 4 830 euroa vuoden 2018 tasolla. Perhe-eläkkeen vähimmäistaso on varsin hyvin turvattu, koska eläkkeen perusteena käytetään vähintään kolminkertaista työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädettyä vähimmäisvuosityöansiota, joka vuoden 2018 tasolla on 42 300 euroa. Useimmilla asevelvollisilla omiin työansioihin perustuva vuosityöansio jää tätä pienemmäksi.

Perhe-eläkkeen enimmäismäärä on vuodessa 70 prosenttia vahingoittuneen vuosityöansiosta. Perhe-eläke jakautuu puolison ja lasten kesken. Lasten määrä vaikuttaa vähentävästi lesken osuuteen perhe-eläkkeestä. Leskeneläkkeen määrä ilman tulosovitusta on vuoden 2018 tasolla vähintään noin 16 920 euroa vuodessa, jos lapsia ei ole. Esimerkiksi yhden lapsen perhe-eläke on vuoden 2018 tasolla vähintään 10 575 euroa vuodessa, jolloin lesken eläke on 14 804 euroa vuodessa. Jos lapsia on kolme, kunkin lapsen eläke on vastaavasti 7 051 euroa ja lesken eläke 8 460 euroa vuodessa, jolloin perhe-eläkkeen yhteismäärä on 70 % vuosityöansiosta eli 29 610 euroa vuodessa.

Lesken omat tulot voivat myös vaikuttaa perhe-eläkkeeseen vähentävästi kahdentoista ensimmäisen kalenterikuukauden jälkeen. Lesken eläkettä vähennetään, jos lesken tulot ylittävät tulosovitusperusteen, joka on 2,15 kertaa vähimmäisvuosityöansio kuolinhetkellä.

Jos asevelvollisen kuolema ei ole sotilastapaturmalain nojalla korvattava, puolisollla ja lapsilla voi olla oikeus työeläkelakien tai kansaneläkelain mukaiseen perhe-eläkkeeseen.

Ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki

Asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain (1309/1994) nojalla maksetaan edunsaajille valtion virka- ja työehtosopimuksessa sovittua ryhmähenkivakuutusta vastaavaa etua. Tuen myöntäminen ei edellytä, että asevelvollisen kuolema johtuu sotilastapaturmalain nojalla korvattavasta vahinkotapahtumasta.

Edunsaajat on laissa säädetty sen mukaan kuin lakia säädettäessä voimassa olleessa virkaehtosopimuksessa oli sovittu. Tukeen ovat mainitun lain nojalla ensisijaisesti oikeutettuja edunjättäjän leski ja alle 18-vuotiaat lapset. Jos ensisijaisia edunsaajia ei ole, ovat toissijaisesti tukeen oikeutettuja edunjättäjän sellaiset vanhemmat ja 18 vuotta täyttäneet lapset, joiden työkyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat olleet huomattavasti riippuvaisia edunjättäjästä, sekä sellaiset edunjättäjän 18 vuotta täyttäneet, mutta alle 22-vuotiaat lapset, jotka ansiotyössä olematta opiskelevat. Lisäksi ensi- ja toissijaisista edunsaajista on voimassa, mitä edellä mainitussa virkaehtosopimuksessa edunsaajista on sovittu.

Laissa on myös ryhmähenkivakuutuksesta poikkeava säännös, jonka mukaan ensi- ja toissijaisten edunsaajien lisäksi tai sijasta tukea voidaan maksaa myös sellaiselle henkilölle, jolle on aiheutunut kuoleman johdosta kohtuuttomaksi katsottava taloudellinen velvoite. Tuki on tällöin harkinnanvaraista sekä määrältään enintään sen suuruista, mitä ensi- tai toissijaisille

edunsaajille enimmillään olisi voitu myöntää. Säännöksen taustalla on tuolloin taloudellisen laman aikana ilmennyt huoli asevelvollisten omaisten suurista takausvastuista asevelvollisten veloista.

Laki on säädetty vuonna 1994 voimassa olleen tilanteen mukaisesti. Edunsaajia koskevat säännökset ovat osin vanhentuneet, koska virka- ja työehtosopimuksen mukaiseen ryhmähenkivakuutusta vastaavaa etuutta koskevat sopimusehdot ovat sittemmin muuttuneet.

1.4 Kriisinhallintaan osallistuvan henkilön ja hänen lähiomaistensa turva pysyvän vammautumisen ja kuoleman johdosta

Lainsäädäntö

Sotilastapaturmalakia sovelletaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) tai siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) nojalla palvelussuhteessa olevaan, sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisessa koulutuksessa tai harjoituksissa taikka siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevaan sekä rajavartiolaitoksen palveluksessa olevaan sotilasviranhaltijaan, joka osallistuu Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston toimintaan kansallisena asiantuntijana, Euroopan rajavartioryhmän jäsenenä tai muutoin mainitun viraston käyttöön lähetettynä rajavartijana. Kriisinhallinnan tapaturmalaki on sittemmin ulotettu koskemaan 1.7.2017 alkaen myös puolustusvoimien henkilöstöä ja asevelvollisia, jotka osallistuvat kansainvälisen avun antamiseen ja muuhun kansainväliseen toimintaan (laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta 427/2017 ja laki asevelvollisuuslain 62 ja 78 §:n muuttamisesta 429/2017). Samoin laki on ulotettu koskemaan 1.7.2017 alkaen poliisimiehiä, jotka osallistuvat kansainväliseen toimintaan Prüm- ja Atlas-yhteistyössä tai muussa kansainvälisen avun antamisessa ja vastaanottamisessa (laki poliisilain muuttamisesta (419/2017).

Korvattavat vahinkotapahtumat ja korvaukset määräytyvät pääosin kuten sotilastapaturmalaisissa. Lisäksi laissa tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä (1522/2016, kriisinhallinnan tapaturmalaki) on säädetty vahingoittuneen kuoleman ja pysyvän vammautumisen johdosta maksettavista lisäkorvauksista. Lisäturva koskee koko palvelussuhteen aikaa, mutta ei koulutus- ja harjoitusjaksoja kotimaassa ennen palvelussuhteen alkamista.

Lisäkorvaus pysyvistä haitasta

Pysyvän yleisen haitan lisäkorvaus määräytyy saman häittaluokan mukaisesti, jota käytetään pysyvistä haitasta myös maksettavan häittärahan perusteena. Pysyvän haitan tulee olla seurausta korvattavan vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta tai sairaudesta. Lisäkorvaus on kertakorvaus, jonka suuruus on täysimääräisenä häittaluokan 20 perusteella 210 000 euroa. Aiempien häittaluokkien mukainen kertakorvaus on häittaluokan osoittama 1/20 210 000 eurosta.

Kuolemantapauksen johdosta maksettava lisäkorvaus

Kuoleman johdosta maksettava lisäkorvaus on 200 000 euroa. Korvaaminen edellyttää, että vahingoittunut on kuollut kolmen vuoden kuluessa vahinkotapahtumasta ja kuolema johtuu vahinkotapahtumassa saadusta vammasta tai sairaudesta. Korvaus maksetaan vakuutetun nimenomaisessa edunsaajamääräyksessä nimeämälle henkilölle. Lisäksi kuolleen jokaiselle

alle 18-vuotiaalle lapselle maksetaan lisäkorvaus, jonka määrä on 20 prosenttia 210 000 eurosta.

Lisäkorvausten euromääriä tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella. Tarkistettu rahamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi kymmeneksi tuhaneksi euroksi.

Lisäkorvausten tausta

Sotilastapaturmalainsäädännössä ei aikaisemmin ollut erityistä henkivakuutustyyppistä kertakorvausta kuoleman johdosta. Sotilaallisessa kriisinhallinnassa palveleville otettiin kuolemantapauskorvaus tapaturman johdosta käyttöön sopimusperusteisesti vuonna 2009 (puolustusministeriön ja valtiokonttorin välinen sopimus sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavasta edusta). Samalla mainittuun ryhmätapaturmavakuutusta vastaavaan sopimukseen otettiin lisäkorvaus pysyvästä haitasta. Lisäkorvausten perusteena olivat Afganistanin operaation myötä aikaisemmastakin vaativammiksi muuttuneet kriisinhallinnan palvelusolosuhteet ja sitä myöten lisääntynyt vahingoittumisen riski sekä vaikeudet saada vastaavaa tapaturma- ja henkivakuutusturvaa vakuutusyhtiöstä.

Lisäkorvaukset otettiin 2017 alusta voimaan tulleeseen kriisinhallinnan tapaturmalakiin, koska vakuutetun oikeuksista on säädettävä laissa, kun tosiasiallisesti on kysymys sosiaalivakuutetuudesta. Lakiin kirjattiin silloinen sopimusperusteinen käytäntö. Kriisinhallintaan osallistuvilla lisäturva säädettiin vain ulkomailla tapahtuvaa varsinaista kriisinhallintapalvelusta koskeväksi. Lisäturvaa ei ulotettu koulutus- ja harjoitusvaiheeseen kotimaassa, koska silloin riskitaso on pienempi kuin itse kriisinhallintatehtävissä.

1.5 Asevelvollisille ja heidän lähiomaisilleen maksettavien lisäkorvausten tarpeen arviointi

Sotilastapaturmalainsäädännön uudistamisen yhteydessä ei päädytty ottamaan asevelvollisia koskevaan uuteen sotilastapaturmalakiin edellä mainittuja lisäkorvauksia, koska niille ei tuolloin nähty vastaavia samoja perusteita kuin kriisinhallintaan osallistuvilla. Kriisinhallintaan osallistuvan lisäturvan perusteena oli ulkomailla kriisiolosuhteissa palveleminen ja sitä johtuva kohonnut riski. Asevelvollisten palvelusolosuhteissa ei ole tapahtunut viime vuosien aikana muutosta huonompaan eivätkä palveluksessa tapahtuneet kuolemantapaukset ja vakavat onnettomuudet ole lisääntyneet. Tapaturmariski sotilaallisessa kriisinhallintapalveluksessa on ollut yli viisinkertainen verrattuna asepalvelukseen. Tilastollisesti asepalvelusaikana nuorille miehille sattuu merkittävästi vähemmän kuolemia ja vakavia tapaturmia kuin saman ikäiselle muulle miespuoliselle väestölle. Asevelvollisuuden suorittaminen ei siten ole yleisellä tasolla merkittävä riski asevelvollisen terveyden ja hengen kannalta. Lisäksi sosiaaliturvan kannalta asevelvollisena vammautuneen haittakorvausta ja ansionmenetyskorvausta voidaan pitää sinänsä riittävän tasoisena kuten myös lähiomaisten perhe-eläketurva.

Sotilastapaturmalainsäädännön uudistamisen jälkeen eduskunnassa käsiteltiin lakialoitetta (LA 27/2017 vp), jossa ehdotettiin sotilastapaturmalakiin lisättäväksi säännökset lisäkorvauksista asevelvollisen kuoleman ja pysyvä vamma johdosta. Lakialoitteessa ehdotetut säännökset ovat sisällöllisesti samanlaiset kuin kriisinhallinnan tapaturmalaisissa. Lakialoitteen perusteluissa vedotaan yhdenvertaisuuteen ja asevelvollisuuden pakollisuuteen lähinnä varusmiesten kannalta. Lakialoitteen allekirjoitti 116 kansanedustaa kaikista eduskuntaryhmistä.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoa lakialoitteesta. Sosiaali- ja terveysministeriö puolsi lausunnossaan lakialoitteessa ehdotettujen lisäkorvausten ottamista sotilastapaturmalakiin. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoi, että asevelvollisuuden pakollisuus puoltaa korkeaa korvaustasoa kuoleman ja vakavan vammautumisen varalta huolimatta nykyisestä sinänsä riittävästä sosiaaliturvan tasosta.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta lähetti lakialoitteen käsittelyn perusteella sosiaali- ja terveysministeriölle kirjeen, jossa valiokunta esitti, että sosiaali- ja terveysministeriö ryhtyy lainvalmistelutoimenpiteisiin lakialoitteessa tarkoitettujen korvausten laajentamiseksi ottaen huomioon mahdolliset vaikutukset sotilastapaturmalainsäädäntöön.

Yhdenmukaista turvan tasoa kriisinhallintapalveluksessa ja asevelvollisen palveluksessa puoltaa se, että asevelvollisuus on pakollista ja kriisinhallintaan osallistuminen vapaaehtoista. Asevelvollisuuden suorittamisesta nuorelle ihmiselle aiheutunut pysyvä vamma voi olla koko loppuelämää rajoittava haitta. Asevelvollisen kuolema on luonnollisesti hyvin raskas menetyks hänen lähiomaisilleen. Asevelvollisuuden suorittamista voidaan siten pakollisuutensa vuoksi pitää erityisenä perusteena lisäkorvauksille kuoleman ja pysyvän vammautumisen seurauksena siitä huolimatta, että vahingoittumisriski palveluksessa on vähäinen ja sosiaaliturva sinänsä antaa kohtuullisen tasoisen turvan asevelvolliselle ja hänen lähiomaisilleen.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Asevelvollisen lisäkorvaus pysyvän vamman johdosta

Esityksessä ehdotetaan, että sotilastapaturmalakiin lisätään säännös, jonka nojalla mainitun lain nojalla korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvästä haitasta maksetaan kertakaikkinen lisäkorvaus. Lisäkorvaus vastaisi kriisinhallinnan tapaturmalaisissa säädettyä. Lisäkorvaus määräytyisi haittarahan perusteena käytettävän haittaluokan mukaisesti. Sen suuruus olisi täysimääräisenä eli haittaluokan 20 perusteella 210 000 euroa. Alempien haittaluokkien mukainen kertakorvaus olisi haittaluokan osoittama 1/20 210 000 eurosta.

Koska uuden lisäkorvauksen säätämisen keskeinen peruste on asevelvollisuuden pakollisuus, lisäkorvauksen soveltamisala ei ulottuisi kaikkiin henkilöryhmiin, joita sotilastapaturmalaki koskee. Lisäkorvaus ei siten koskisi sotilasvirkaan tai rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa olevia tai vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaisiin toimintoihin osallistuvia. Toisaalta lisäturvan ehdotetaan koskevan yhdenvertaisuuden vuoksi myös vapaaehtoisessa palveluksessa olevia naisia, koska he ovat palveluksessaan vapaaehtoisuutta lukuun ottamatta samassa asemassa kuin asevelvolliset. Siten uutta säännöstä sovellettaisiin asevelvollisuutta suorittaviin, siviilipalvelusta suorittaviin ja naisten vapaaehtoista palvelusta suorittaviin.

Lisäkorvaukseen olisi oikeus sotilastapaturmana tai palvelussairautena korvattavan vahinkotapahtuman seurauksena. Vahinkotapahtuman edellytettäisiin sattuneen pääsäännön mukaan päiväohjelman mukaisessa palveluksessa tai siviilipalvelusta suorittavan työssä. Tällöin palveluksen tai työn ulkopuolinen vapaa-aika ja lomat jäisivät soveltamisalan ulkopuolelle lukuun ottamatta niihin liittyviä matkoja. Palvelus- tai työajan ulkopuolella palveluspaikalla sattuneen vahinkotapahtuman seurauksena voitaisiin kuitenkin korvata, jos vahinkotapahtuma johtuu palvelus- tai työpaikan olosuhteista.

2.2 Asevelvollisen lähiomaisten lisäkorvaus kuolemantapauksen johdosta

Esityksessä ehdotetaan, että asevelvollisten kuoleman johdosta maksettavasta uudesta lisäkorvauksesta säädettäisiin asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa. Asiayhteyden vuoksi mainittu laki sopii uudesta korvauksesta säätämiseen paremmin kuin sotilastapaturmalaki, kun kyseessä on henkivakuutustyyppinen kuolemantapauskorvaus. Mainitussa laissa ovat jo nyt ryhmähenkivakuutusta vastaavaa taloudellista tukea koskevat säännökset, jotka samalla saatettaisiin ajan tasalle.

Kuoleman johdosta maksettavan uuden lisäkorvauksen soveltamisala olisi sama kuin pysyvän vamman lisäkorvauksessa. Uutta säännöstä sovellettaisiin asevelvollisuutta suorittaviin, siviilipalvelusta suorittaviin ja naisten vapaaehtoista palvelusta suorittaviin. Kuoleman edellytettäisiin aiheutuneen sotilastapaturmalain nojalla korvattavasta vahinkotapahtumasta, joka on pääsäännön mukaan sattunut päiväohjelman mukaisessa palveluksessa tai siviilipalvelusvelvollisen työssä tai matkalla palvelukseen tai palveluksesta. Poikkeuksena pääsäännöstä turvan piiriin kuuluisivat vapaa- tai loma-aikana palveluspaikalla sattuneet vahinkotapahtumat, jotka johtuvat palveluspaikan olosuhteista.

Lisäkorvauksen edunsaajiksi ehdotetaan edunjättäjän puolisoa ja lapsia sekä toissijaisesti vanhempia. Kriisinhallinnan tapaturmalaisissa edunsaaja nimetään nimenomaisella edunsaajamääräyksellä kuten henkivakuutuksessa, mutta asevelvollisten kohdalla nimenomaista edunsaajan määräämistä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Lisäkorvauksen tarkoituksena on ensisijaisesti turvata lähiomaisten taloudellista asemaa kohtuullisuusperusteella. Tällaisia turvan tarpeessa olevia lähiomaisia ovat lähinnä puoliso ja lapset. Puoliso ja lapset määriteltäisiin edunsaajina samalla tavalla kuin samassa laissa määriteltäisiin ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen saajat. Korvausmääräksi ehdotetaan samaa kuin kriisinhallinnan tapaturmalaisissa eli puolisolle 200 000 euroa ja kullekin lapselle 40 000 euroa kertakaikkisena suorituksena.

Lisäksi toissijaisiksi edunsaajiksi säädettäisiin edunjättäjän vanhemmat, jos puolisoa tai lapsia ei ole. Vanhempien oikeutta tällaiseen varsin poikkeukselliseen korvaukseen, jota vastaavaa ei muussa lainsäädännössä tunneta, puoltaa kohtuullisuuden periaate. Asevelvollisuutta suorittava on useimmiten nuori mies, jolla ei vielä ole omaa perhettä ja joka asuu edelleen vanhempiensa kotona huolimatta täysi-ikäisyydestään. Vanhemmat eivät kuitenkaan ole taloudellisesti riippuvaisia aikuista lapsestaan samalla tavalla kuin edunjättäjän puoliso ja lapset yleensä ovat. Korvausta maksettaisiin vanhempien kokeman henkisen kärsimyksen johdosta. Tällöin voidaan katsoa kohtuulliseksi maksaa vanhemmille henkivakuutustyyppinen korvaus lapsensa kuoleman johdosta. Korvauksen määräksi ehdotetaan 20 000 euroa kertakaikkisena suorituksena.

2.3 Asevelvollisen kuoltua maksettava ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki

Asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla laki päivitettäisiin vastaamaan nykyistä valtion virkamiehiä koskevaa virka- ja työehtosopimusta ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta. Teknisten muutosten lisäksi edunsaajia koskeva säännös saatettaisiin vastaamaan mainittua virka- ja työehtosopimusta. Puolison ja lapsen asema ei olennaisesti muuttuisi nykyisestä, sen sijaan laista jäisi pois edunjättäjän vanhempia ja yli 18-vuotiaita lapsia koskeva säännös, jollaista ei enää ole virka- ja työehtosopimuksessakaan. Samoin takausvastuuta koskeva erityissäännös harkinnanvaraisesta tuesta kumottaisiin vanhentuneena.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Sotilastapaturmalainsäädännön mukaiset korvaukset, mukaan lukien nyt ehdotettavat lisäkorvaukset maksetaan valtion varoista. Sotilastapaturmakorvaukset rahoitetaan valtiovarainministeriön hallinnonalan momentilta 28.50.50 Vahingonkorvaukset. Korvausmenon kasvun voidaan arvioida olevan keskimäärin noin 2,5 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi tietojärjestelmän muuttamisesta aiheutuisi korvauksia maksavalle Valtiokonttorille noin 150 000 euron kertakustannus.

Kustannusarvio perustuu siihen, että pysyvän haitan lisäkorvauksia tulisi myönnettäväksi keskimäärin noin 50 kpl vuodessa, korvaussumma olisi noin 2,3 milj. euroa, ja kuolemantapauskorvauksia 1—3 vuodessa, korvausmeno 200 000 euroa. Vuosittaisessa korvausmenossa voi olla suuria vaihteluita johtuen vahinkotapausten suhteellisen vähäisestä määrästä. Kuolemantapauksia on ollut harvoin, vuosittain enintään muutama, joinakin vuosina ei yhtään. Asevelvollisilla on melko harvoin lapsia, joten lapsille maksettavat korvaukset olisivat hyvin harvinaisia.

3.2 Vaikutukset etuudensaajan asemaan

Ehdotetut muutokset parantaisivat huomattavasti asevelvollisen ja hänen lähiomaisensa turvaa pysyvän vammautumisen ja kuoleman varalta. Varusmiesten- ja naisten sekä siviilipalvelusvelvollisten kannalta olennainen muutos olisi pysyvien vammojen korvaustason kasvu uuden kertakorvauksen myötä, joka tulee jo voimassaolevan lain mukaisen korvauksen päälle. Palvelusta suorittava saisi siis käytännössä eräänlaisen ylimääräisen kipurahan siitä, että vahingoittuu pysyvästi palveluksen vuoksi.

Kuolemantapauskorvaus vastaavasti parantaa edunjättäjän lähiomaisten asemaa. Yleensä korvauksensaajina olisivat edunjättäjän vanhemmat, koska useimmilla edunjättäjillä ei ole vielä oma perhettä. Vanhempien korvaus on käytännössä aivan uusi korvausmuoto, joka on luonteeltaan lähinnä kärsimyskorvaus oman aikuisen lapsen menettämisen johdosta.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Valtiokonttorin, puolustusministeriön ja puolustusvoimien pääesikunnan kanssa. Ehdotettuja lakimuutoksia on käsitelty Valtiokonttorin sotilastapaturma-asiain neuvottelukunnassa, jossa mainitut tahot ovat edustettuina. Lisäksi valmistelun aikana on kuultu Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry:n edustajia.

4.2 Lausunnot

Esityksestä on pyydetty ja saatu lausunnot valtiovarainministeriöstä, puolustusvoimista, työ- ja elinkeinoministeriöstä, Valtiokonttorista, Varusmiesliitto ry:stä ja Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry:stä. Kaikki lausunnonantajat kannattivat esitystä. Joitakin pieniä parannuksia etuuksiin ehdotettiin. Esitys säilytettiin kuitenkin aiemman valmistelun mukaisena.

4.3 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Sotilastapaturmakorvaukset rahoitetaan valtiovarainministeriön hallinnonalan momentilta 28.50.50 Vahingonkorvaukset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta

11 a §. *Lisäkorvaus pysyvästä haitasta.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin pysyvän yleisen haitan johdosta maksettavasta lisäkorvauksesta. Pykälän 1 momentin mukaan korvaamisen edellytyksenä olisi, että pysyvän yleisen haitan on aiheuduttava tämän lain nojalla korvattavan vahinkotapahtumasta. Momentissa säädettäisiin tarkemmin myös uuden korvauksen henkilöllisestä ja asiallisesta soveltamisalasta. Lisäkorvaus maksettaisiin 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetulle vahingoittuneelle eli henkilölle, joka suorittaa asevelvollisuuslain mukaista asevelvollisuutta, siviilipalveluslain mukaista siviilipalvelusta tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista asepalvelusta. Mainittujen lainkohtien nojalla korvauksen piiriin kuuluvat myös kertausharjoituksiin osallistuvat ja siviilipalveluslain mukaiseen täydennyspalvelukseen osallistuvat. Lisäkorvaus ei koskisi mainitun säännöksen 4—6 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä eli sotilasvirkaan tai rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa olevia taikka vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 35 §:ssä mainittuihin toimintoihin osallistuvia.

Lisäksi edellytettäisiin, että vahinkotapahtuma on sattunut palvelusta suoritettaessa tai sen edellyttämällä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla taikka vahinkotapahtuman syynä ovat palveluspaikan olosuhteet. Palveluksen suorittamisella tarkoitetaan asevelvollisen päiväpalvelusohjelman mukaista palvelusta sekä siviilipalvelusvelvollisen peruskoulutusjakson ohjelman mukaista palvelusta ja työpalvelusta. Tällöin lisäturvan piiriin eivät kuuluisi varsinaisen palveluksen ulkopuolelle jäävä vapaa-aika tai lomat palvelukseen liittyviä matkoja lukuun ottamatta. Esimerkiksi varusmiehen tai siviilipalvelusvelvollisen iltatai viikonloppuvapaan aikana sattuneet vahinkotapahtumat eivät oikeuttaisi lisäkorvaukseen, ellei vahinko tapahdu matkalla palveluspaikalta vapaalle tai sinne takaisin. Koska vapaa-aikaa voi viettää myös palveluspaikalla, oikeus lisäkorvaukseen kuitenkin olisi, jos vahinkotapahtuma johtuisi palveluspaikan olosuhteista. Tätä voidaan pitää kohtuullisena, koska palveluspaikan turvallisuus ei ole palveluksessa olevan vastuulla ja olosuhteista johtuva riski on verrattavissa palveluksen aiheuttamana riskiin. Vahingoittuminen esimerkiksi palveluspaikalla sattuvassa tulipalossa tai muussa vastaavassa onnettomuudessa olisi siten lisäturvan piirissä riippumatta siitä, onko vahingoittunut päiväpalvelusohjelman mukaisessa palveluksessa vai vapaalla. Sen sijaan vahingoittuminen vapaa-aikana esimerkiksi kuntoillessa ei kuuluisi lisäturvan piiriin.

Pykälän 2 momentin mukaan korvattavan vamman tai sairauden aiheuttaman haitan suuruus määritettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain haittarahaa koskevien säännösten mukaisesti. Haitat on määritelty 20 haittaluokkaan niiden aiheuttamaan toiminnanvajavuuden perusteella valtioneuvoston antamassa asetuksessa (768/2015) työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta. Haittaluokka määräytyisi siten samoilla perusteilla kuin saman lain nojalla maksettava haittaraha. Haittaluokan 20 mukaisesta pysyvästä haitasta maksettaisiin kertakorvauksena 210 000 euroa ja osittaisesta pysyvästä haitasta kertakorvauksena niin monta kahdeskymmenesosaa tästä korvausmäärästä kuin haittaluokka osoittaa. Esimerkiksi haittaluokan 2 mukainen korvaus olisi 21 000 euroa ja haittaluokan 10 mukainen korvaus 105 000 euroa. Lisäkorvaus voitaisiin maksaa samanaikaisesti kuin haittaraha, kun pysyvä haitta on määritelty työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti aikaisintaan vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta.

Pykälän 3 momentin mukaan lisäkorvauksen määrää korotettaisiin haittaluokan muutosta vastaavasti, jos vamman tai sairauden aiheuttama haitta pahenee. Korotuksena maksettaisiin uuden haittaluokan mukaisen korvauksen ja aikaisemmin maksetun korvauksen erotus.

Pykälän 4 momentin mukaan 2 momentissa mainittu rahamäärä tarkistettaisiin vuosittain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Tarkistettu rahamäärä pyöristettäisiin lähimmäksi täydeksi kymmeneksi tuhaneksi euroksi. Lisäksi ehdotetaan, että rahamäärä ilmaistaan vuoden 2017 indeksissä, jotta se olisi saman suuruinen kuin kriisinhallinnan tapaturmalain mukainen korvaus. Itse maksettavaan lisäkorvaukseen ei tehtäisi indeksikorotusta, kun se maksetaan aina vasta vahinkotapahtumavuoden jälkeen.

1.2 Laki asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta

1 §. Lain soveltamisala. Pykälä koskee lain soveltamisalaa ja sen 1 momenttiin lisättäisiin maininta tämän lain nojalla maksettavasta uudesta lisäkorvauksesta sekä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetusta laista. Lisäksi pykälän nykyinen 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja sen sisältämä viittaus valtion virka- ja työehtosopimukseen siirrettäväksi tarkennettuna uuteen 3 a §:ään.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin, mitä lain säännöksiä sovellettaisiin uuteen lisäkorvaukseen. Lisäkorvausta koskisivat lain korvauksen hakemista, käsittelyä, takaisinperintää, muutoksenhakua ja rangaistusuhkaa koskevat säännökset.

2 §. Tuen saamisen edellytykset. Pykälän 2 momentissa korjattaisiin lakiviittaus, koska sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettu laki on kumonnut aikaisemman sotilastapaturmalain.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi lakitekniinen tarkennus siten, että momentti edelleen koskisi vain taloudellista tukea koskevien säännösten soveltamista eikä ulottuisi lisäkorvausta koskevaan pykälään.

3 §. Edunsaajat. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi sisällölliset muutokset, jotka johtuvat valtion virka- ja työehtosopimukseen perustuvaan ryhmähenkivakuutusta vastaavaan etuuteen tämän lain säätämisen jälkeen tehdyistä muutoksista. Edunsaajia koskeva säännös päivitetäisiin siten vastaan nykyistä virka- ja työehtosopimuksen mukaista etuutta, mikä on ollut alun perin lain tarkoitus. Ehdotetut sanamuodot eivät vastaa täsmälleen virka- ja työehtosopimuksen sanamuotoja, mutta säännöksen sisältö vastaa mainittuja sopimusehtoja. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin edunsaajiksi edunjäätäjän puoliso ja alle 22-vuotias lapsi. Puolisolla tarkoitettaisiin momentin mukaan ensinnäkin aviopuolisoa. Aviopuoliso on rinnastetaan rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n nojalla. Lisäksi momentin mukaan edunsaajana olisi avopuoliso, joka asui yhdessä edunjäätäjän kanssa ja jolla oli yhdessä edunjäätäjän kanssa yhteinen lapsi tai julkisen notaarin oikeaksi todistama sopimus keskinäisestä elatuksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan edunjäätäjän lapsella tarkoitettaisiin edunjäätäjän omaa lasta, aviopuolison lasta, jonka huoltaja mainittu aviopuoliso on tai on ollut lapsen täysi-ikäisyyteen saakka, ja lasta, jonka elatuksesta vakuutettu on omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut.

Pykälän 3 momentissa tarkennettaisiin aviopuolison ja avopuolison oikeutta tukeen. Jos edunjäätäjän kuollessa on hakemus avioliiton purkamisesta vireillä, ei aviopuolisolla olisi oikeutta tukeen. Avopuolisolla ei olisi oikeutta tukeen, jos edunjäätäjän avioliitto on kuolinhetkellä voimassa eikä hakemusta avioliiton purkamiseksi ole vireillä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, ettei tukea maksettaisi sille, joka on rikoksella aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

Voimassa olevan pykälän takausvastuutilanteita koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Voimassa olevan säännöksen mukaan kelle tahansa henkilölle, jolle on aiheutunut edunjättäjän kuoleman johdosta kohtuuttomaksi katsottava taloudellinen velvoite, on voitu maksaa harkinnanvarainen tuki. Säännöksen taustalla on ollut ajatus turvata lapsensa veloista takausvastuussa olevia asevelvollisen vanhempia, mutta säännöstä ei ole käytännössä ollut tarpeen soveltaa eikä tällaisia todennäköisesti erittäin harvinaisia tilanteita varten ole tarpeen säätää erityistä korvausta.

3 a §. *Taloudellisen tuen määrä.* Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin, että lain perusteella maksettava taloudellinen tuki määräytyy samoin perustein valtion virkamiehiä koskevan virka- ja työehtosopimuksen ryhmähenkivakuutusta vastaava etu. Tuki muodostuisi siten perussummasta, lapsikorotuksesta ja tapaturmakorotuksesta siten kuin virka- ja työehtosopimuksessa on sovittu. Aikaisemmin vastaa viittaus oli 1 §:n 2 momentissa, joka ehdotetaan kumottavaksi. Aikaisempi viittaus oli yleinen ja ehdotetussa pykälässä täsmällisemmin viitataan vain siihen, miten tuen määrä muodostuu. Tuen määrä seuraisi siten vuosittain tarkistettavaa ryhmähenkivakuutusta vastaavaa etua. Tältä osin säännös vastaisi nykytilaa.

3 b §. *Lisäkorvaus tapaturman tai palvelussairauden aiheuttaman kuoleman johdosta.* Pykälä on uusi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uudesta etuudesta, lisäkorvauksesta, joka maksetaan asevelvollisen kuoleman johdosta pykälässä säädetyin edellytyksin. Lisäkorvaus maksetaan nimensä mukaisesti muiden mahdollisten etuuksien lisäksi eikä siitä vähennettäisi muita kuoleman johdosta maksettavia etuuksia taikka sitä otettaisi huomioon muissa kuoleman johdosta maksettavissa etuuksissa.

Pykälän 1 momentin mukaan lisäkorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että edunjättäjä on kuollut sotilastapaturmalain nojalla korvatus vammaan tai sairauden seurauksena kolmen vuoden kuluessa vahinkotapahtumasta. Momentin mukaan ensisijaisia edunsaajia ovat lain 3 §:ssä mainitut edunsaajat eli edunjättäjän puoliso ja alle 18-vuotias lapsi. Puoliso ja lapsi määritellään tarkemmin 3 §:ssä, mutta lapsen yläikärajana edunsaajana on 18 vuotta toisin kuin 3 §:ssä. Puolison korvausmäärä on 200 000 euroa ja kunkin lapsen 40 000 euroa. Jos ensisijaisia edunsaajia ei ole, edunjättäjän kullekin vanhemmalle maksetaan korvauksena 20 000 euroa. Vanhemmalla tarkoitetaan juridista vanhemmuutta. Vanhempien osalta kyseessä ei ole lisäkorvaus, koska heille ei ole lainsäädännössä määritelty mitään muita korvauksia.

Pykälän 2 momentissa tarkennetaan lisäkorvauksen edellytyksiä samalla tavoin kuin sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettuun lakiin ehdotetaan. Lisäkorvauksen maksaminen edellyttää, että vahinkotapahtuma on sattunut palvelusta suoritettaessa tai sen edellyttämällä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla taikka vahinkotapahtuman syynä ovat palveluspaikan olosuhteet.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa mainitut rahamäärät tarkistettaisiin vuosittain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Tarkistettu rahamäärä pyöristettäisiin lähimmäksi täydeksi kymmeneksi tuhanneksi euroksi. Lisäksi ehdotetaan, että rahamäärä ilmaistaan vuoden 2017 indeksissä, jotta se olisi saman suuruinen kuin kriisinhallinnan tapaturmalain mukainen korvaus. Itse maksettavaan lisäkorvaukseen ei tehtäisi indeksikorotusta, jos se maksettaisiin vasta vahinkotapahtumavuoden jälkeen.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Niitä sovellettaisiin vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain voimassa ollessa. Ennen lain voimaantuloa sattuneiden vahinkotapahtumien johdosta uusia lisäkorvauksia ei voitaisi taannehtivasti maksaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettuun lakiin (1521/2016) uusi 11 a § seuraavasti:

11 a §

Lisäkorvaus pysyvästä haitasta

Vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta johtuvasta pysyvästä yleisestä haitasta maksetaan lisäkorvaus 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetulle vahingoittuneelle. Lisäkorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että vahinkotapahtuma on sattunut palvelusta suoritettaessa tai sen edellyttämällä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla taikka että vahinkotapahtuman syynä ovat palveluspaikan olosuhteet.

Haitan suuruus määritetään työtapaturma- ja ammattitautilain 83—85 §:n mukaisesti. Haittaluokan 20 mukaisesta pysyvästä haitasta maksetaan kertakorvauksena 210 000 euroa ja osittaisesta pysyvästä haitasta kertakorvauksena niin monta kahdeskymmenesosaa tästä korvausmäärästä kuin haittaluokka osoittaa.

Jos haittaluokka nousee vamman tai sairauden pahenemisen vuoksi vähintään yhdellä, muutetaan lisäkorvauksen määrää haittaluokan muutosta vastaavasti.

Edellä 2 momentissa mainittu rahamäärä vastaa vuoden 2017 indeksitasoa ja tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Tarkistettu rahamäärä pyöristetään lähimmäksi tädeksi kymmeneksi tuhaneksi euroksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ kuuta 20 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa sattuneista vahinkotapahtumista maksettaviin korvauksiin sovelletaan vahinkotapahtuman hetkellä voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain (1309/1994) 1 §, 2 §:n 2 ja 3 momentti sekä 3 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1450/2007 ja 2 §:n 3 momentti laissa 1450/2007, ja
lisätään lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään ryhmähenkivakuutusta vastaavasta taloudellisesta tuesta ja lisäkorvauksesta, jota suoritetaan asevelvollisuuslaissa (1438/2007), siviilipalveluslaissa (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitetulla tavalla palvelustaan suorittaneen henkilön kuoltua hänen edunsaajilleen.

Lisäkorvaukseen sovelletaan, mitä 5—8 §:ssä säädetään taloudellisesta tuesta.

2 §

Tuen saamisen edellytykset

Jos henkilö palveluksen suorittamisen jälkeen on saanut sotilastapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016) perusteella täyttä tapaturmaeläkettä ja hän kuolee kolmen vuoden kuluessa palveluksen päättymisestä, myönnetään myös tällöin taloudellista tukea.

HE 122/2018 vp

Asevelvollisuuslaissa tarkoitettuun reservin kertausharjoitukseen tai ylimääräiseen palvelukseen taikka siviilipalveluslaissa tarkoitettuun täydennyspalvelukseen tai ylimääräiseen palvelukseen osallistuvan osalta tämän lain taloudellista tukea koskevia säännöksiä sovelletaan, jos kuolema on tapahtunut matkalla palvelukseen, palveluksessa tai paluumatkalla palveluksesta.

3 §

Edunsaajat

Tässä laissa tarkoitettuun tukeen ovat oikeutettuja edunjättäjän puoliso ja edunjättäjän alle 22-vuotiaat lapset. *Puolisolla* tarkoitetaan aviopuolisoa sekä avopuolisoa, joka asui yhdessä edunjättäjän kanssa ja jonka kanssa edunjättäjällä oli tai oli ollut yhteinen lapsi tai julkisen notaarin oikeaksi todistama sopimus keskinäisestä elatuksesta.

Edunjättäjän lapsella tarkoitetaan edunjättäjän omaa lasta, aviopuolison lasta, jonka huoltaja mainittu aviopuoliso on tai on ollut lapsen täysi-ikäisyyteen saakka, ja lasta, jonka elatuksesta edunjättäjä on omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut.

Aviopuolisolla ei ole oikeutta tukeen, jos edunjättäjä oli kuollessaan 1 momentissa tarkoitettussa avioliitossa ja hakemus avioliiton purkamisesta oli vireillä. Avopuolisolla ei ole oikeutta tukeen, jos edunjättäjä oli avioliitossa eikä hakemusta avioliiton purkamisesta ollut vireillä.

Tukea ei makseta edunsaajalle, joka on rikoksella aiheuttanut tahallisesti edunjättäjän kuoleman.

3 a §

Taloudellisen tuen määrä

Tuki muodostuu perussummasta, lapsikorotuksesta ja tapaturmakorotuksesta samoin perustein kuin valtion virkamiehiä koskevassa virka- ja työehtosopimuksessa ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta on sovittu.

3 b §

Lisäkorvaus tapaturman tai palvelussairauden aiheuttaman kuoleman johdosta

Jos edunjättäjä on kuollut sotilastapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta annetun lain nojalla korvatun vamman tai sairauden seurauksena kolmen vuoden kuluessa vahinkotapahtumasta, lisäkorvauksena maksetaan ensisijaisesti edunjättäjän puolisolle 200 000 euroa ja jokaiselle edunjättäjän alle 18-vuotiaalle lapselle 40 000 euroa. Jos ensisijaisia edunsaajia ei ole, edunjättäjän kummallekin vanhemmalle maksetaan korvauksena 20 000 euroa.

Lisäkorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että vahinkotapahtuma on sattunut palvelusta suoritettaessa tai sen edellyttämällä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla taikka vahinkotapahtuman syynä ovat palveluspaikan olosuhteet.

Edellä 1 momentissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2017 indeksitasoa ja tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella. Tarkistettu rahamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi kymmeneksi tuhanneksi euroksi.

HE 122/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 ____.
Ennen tämän lain voimaantuloa sattuneista kuolemantapauksista maksettavaan tukeen ja korvaukseen sovelletaan kuolemantapauksen sattuessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

2.

Laki

asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain (1309/1994) 1 §, 2 §:n 2 ja 3 momentti sekä 3 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 1450/2007 ja 2 §:n 3 momentti laissa 1450/2007, ja lisätään lakiin uusi 3 a ja 3 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään ryhmähenkivakuutusta vastaavasta taloudellisesta tuesta, jota suoritetaan asevelvollisuuslaissa (1438/2007) tai siviilipalveluslaissa (1446/2007) tarkoitetulla tavalla palvelustaan suorittaneen henkilön kuoltua hänen edunsaajilleen.

Tukea maksetaan soveltuvien osien siten kuin siitä on sovittu valtion virkamiehiä koskevassa virkaehtosopimuksessa ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tässä laissa säädetään ryhmähenkivakuutusta vastaavasta taloudellisesta tuesta ja lisäkorvauksesta, jota suoritetaan asevelvollisuuslaissa (1438/2007), siviilipalveluslaissa (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitetulla tavalla palvelustaan suorittaneen henkilön kuoltua hänen edunsaajilleen.

Lisäkorvaukseen sovelletaan, mitä 5–8 §:ssä säädetään taloudellisesta tuesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

*Tuen saamisen edellytykset**Tuen saamisen edellytykset*

Jos henkilö palveluksen suorittamisen jälkeen on saanut sotilastapaturmalain (1211/90) perusteella täyttä tapaturmaeläkettä ja hän kuolee kolmen vuoden kuluessa palveluksen päättymisestä, myönnetään myös tällöin taloudellista tukea.

Asevelvollisuuslaissa tarkoitettuun reservin kertausharjoitukseen tai ylimääräiseen palvelukseen taikka siviilipalveluslaissa tarkoitettuun täydennyspalvelukseen tai ylimääräiseen palvelukseen osallistuvan osalta tätä lakia sovelletaan siltä osin kuin kuolema on tapahtunut matkalla palvelukseen, palveluksessa tai paluumatkalla palveluksesta.

Jos henkilö palveluksen suorittamisen jälkeen on saanut *sotilastapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016)* perusteella täyttä tapaturmaeläkettä ja hän kuolee kolmen vuoden kuluessa palveluksen päättymisestä, myönnetään myös tällöin taloudellista tukea.

Asevelvollisuuslaissa tarkoitettuun reservin kertausharjoitukseen tai ylimääräiseen palvelukseen taikka siviilipalveluslaissa tarkoitettuun täydennyspalvelukseen tai ylimääräiseen palvelukseen osallistuvan osalta *tämän lain taloudellista tukea koskevia säännöksiä* sovelletaan, jos kuolema on tapahtunut matkalla palvelukseen, palveluksessa tai paluumatkalla palveluksesta.

3 §

3 §

*Edunsaajat**Edunsaajat*

Tässä laissa tarkoitettuun tukeen ovat ensisijaisesti oikeutettuja edunjäätäjän leski ja alle 18-vuotiaat lapset. Jos ensisijaisia edunsaajia ei ole, ovat toissijaisesti tukeen oikeutettuja edunjäätäjän sellaiset vanhemmat ja 18 vuotta täyttäneet lapset, joiden työkyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat olleet huomattavasti riippuvaisia edunjäätäjistä, sekä sellaiset edunjäätäjän 18 vuotta täyttäneet, mutta alle 22-vuotiaat lapset, jotka ansiotyössä olematta opiskelevat. Lisäksi ensi- ja toissijaisista edunsaajista on voimassa mitä 1 §:ssä mainitussa virkaehtosopimuksessa edunsaajista on sovittu.

Ensi- ja toissijaisten edunsaajien lisäksi tai sijasta tukea voidaan maksaa myös sellaiselle henkilölle, jolle on aiheutunut kuoleman johdosta kohtuuttomaksi katsottava taloudellinen velvoite. Tuki on tällöin harkinnanvaraista sekä määrältään enintään sen suuruista, mitä ensi- tai

Tässä laissa tarkoitettuun tukeen ovat oikeutettuja edunjäätäjän *puoliso* ja edunjäätäjän alle 22-vuotiaat lapset. **Puolisolla** tarkoitetaan aviopuolisoa sekä avopuolisoa, joka asui yhdessä edunjäätäjän kanssa ja jonka kanssa edunjäätäjällä oli tai oli ollut yhteinen lapsi tai julkisen notaarin oikeaksi todistama sopimus keskinäisestä elatuksesta.

Edunjäätäjän lapsella tarkoitetaan edunjäätäjän omaa lasta, aviopuolison lasta, jonka huoltaja mainittu aviopuoliso on tai on ollut lapsen täysi-ikäisyyteen saakka, ja lasta, jonka elatuksesta edunjäätäjä on omassa kodissaan tai muutoin huolehtinut.

Aviopuolisolla ei ole oikeutta tukeen, jos edunjäätäjä oli kuollessaan 1 momentissa tarkoitettussa avoliitossa ja hakemus avioliiton purkamisesta oli vireillä. Avopuolisolla ei ole oikeutta tukeen, jos edunjäätäjä oli avioliitossa eikä hakemusta avioliiton purkamisesta ollut vireillä.

Tukea ei makseta edunsaajalle, joka on

HE 122/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

toissijaisille edunsaajille enimmäillään olisi voitu myöntää.

rikoksella aiheuttanut tahallisesti edunjättäjän kuoleman.

3 a §

Taloudellisen tuen määrä

Tuki muodostuu perussummasta, lapsikorotuksesta ja tapaturmakorotuksesta samoin perustein kuin valtion virkamiehiä koskevassa virka- ja työehtosopimuksessa ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta on sovittu.

3 b §

Lisäkorvaus tapaturman tai palvelussairauden aiheuttaman kuoleman johdosta

Jos edunjättäjä on kuollut sotilas-tapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta annetun lain nojalla korvatun vamman tai sairauden seurauksena kolmen vuoden kuluessa vahinkotapahtumasta, lisäkorvauksena maksetaan ensisijaisesti edunjättäjän puolisolle 200 000 euroa ja jokaiselle edunjättäjän alle 18-vuotiaalle lapselle 40 000 euroa. Jos ensisijaisia edunsaajia ei ole, edunjättäjän kummallekin vanhemmalle maksetaan korvauksena 20 000 euroa.

Lisäkorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että vahinkotapahtuma on sattunut palvelusta suoritettaessa tai sen edellyttämällä tai siihen välittömästi liittyvillä matkoilla taikka vahinkotapahtuman syynä ovat palveluspaikan olosuhteet.

Edellä 1 momentissa mainitut rahamäärät vastaavat vuoden 2017 indeksitasoa ja tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Tarkistettu rahamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi kymmeneksi tuhanneksi euroksi.

HE 122/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan kuuta 20 .
Ennen tämän lain voimaantuloa
sattuneista kuolemantapauksista maksetta-
vaan tukeen ja korvaukseen sovelletaan
kuolemantapauksen sattuessa voimassa
olleita säännöksiä.*